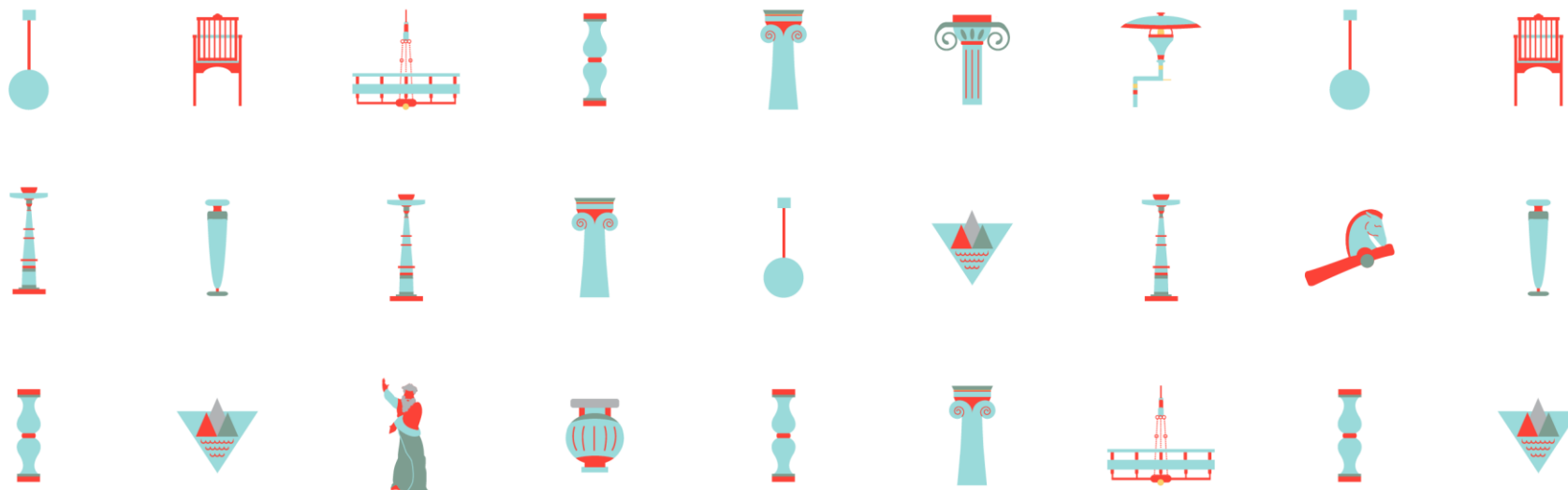

Tečaj za pripravo na splošni del bibliotekarskega izpita

SPECIALNA ZAKONODAJA S PODROČJA KNJIŽNIČARSTVA

mag. Tatjana Likar

SPECIALNA ZAKONODAJA S PODROČJA KNJIŽNIČARSTVA

1. Knjižnice in knjižnična dejavnost, naloge, organiziranost, poslovanje.
2. Nacionalni bibliografski sistem.
3. Osnovne storitve knjižnic.
4. Pogoji za izvajanje javne službe na področju knjižničarstva.
5. Razvid knjižnic. Knjižnična statistika.
6. Bibliotekarski izpit. Strokovni nazivi v knjižničarstvu.
7. Obvezni izvod publikacij.

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1)

(Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15)

Zakon o obveznem izvodu publikacij

(Uradni list RS, št. 69/06 in 86/09)

Uredba o osnovnih storitvah knjižnic

(Uradni list RS, št. 29/03 in 162/22)

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe

(Uradni list RS, št. 28/23)

Pravilnik o razvidu knjižnic

(Uradni list RS, št. 74/17)

Pravilnik o bibliotekarskem izpitu

(Uradni list RS, št. 75/16 in 66/22)

Pravilnik o strokovnih nazivih v knjižnični dejavnosti

(Uradni list RS, št. 65/16)

Na izpitu dodatno še:

- **Zakon o varstvu osebnih podatkov**

Viri in literatura:

1. Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 163/22)
2. Splošna uredba o varstvu podatkov Evropske unije iz leta 2016 (GDPR) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.119.01.0001.01.SLV&toc=OJ:L:2016:119:FULL

Na izpitu dodatno še:

- **Etični kodeks slovenskih knjižničarjev**

Viri in literatura:

1. Etični kodeks slovenskih knjižničarjev

Zelo pomembno tudi

- ✓ Načela
- ✓ Manifesti
- ✓ Smernice
- ✓ Strokovni standardi in priporočila
- ✓ Strokovna literatura
- ✓ Profesionalna združenja (stanovske organizacije)

ZAKON O
KNJIŽNIČARSTVU

The screenshot shows a web browser window displaying the PIS (Pravni informacijski sistem) website. The page title is 'Zakon o knjižničarstvu'. The browser address bar shows the URL: www.pisr.si/PisWeb/brngledPredpisa?id=ZAKO24424. The website header includes navigation tabs for 'PRAVNI REŠENJA', 'SOBNA PRAKSA', 'AKTUALNO', 'KORISTNE POUKAZE', and 'ZAKONODAJA RS V ANGLEŠČINI'. Below the header, there is a search bar and a 'ISO' button. The main content area features a navigation menu with 'Osnovni', 'Strokovni', 'Analitični', and 'Sodna praksa' tabs. The title of the document is 'Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1)'. Below the title, there is a green checkmark icon and the text 'Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 - ZUJK in 92/15)'. The English translation is 'Neakiv ang. Librarianship Act'. A table provides key dates and identifiers:

Datum sprejema	24.10.2001	EWK	2000-3511-0002
Datum objave	08.11.2001	EPA	1141-0
Datum začetka veljavnosti	25.11.2001	SOP	2001-01-4446

Below the table, there is a warning icon and the text: 'Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.' A list of references follows:

- Neuradno prečiščeno besedilo Zakona o knjižničarstvu obsega
- Zakon o knjižničarstvu – ZKnj-1 (Uradni list RS, št. 87/01 z dne 8. 11. 2001),
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo – ZUJK (Uradni list RS, št. 96/02 z dne 14. 11. 2002),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o knjižničarstvu – ZKnj-1A (Uradni list RS, št. 92/15 z dne 4. 12. 2015)

At the bottom of the page, the title 'ZAKON O KNIŽNIČARSTVU (ZKnj-1)' is displayed in bold capital letters. The Windows taskbar at the bottom shows the system clock as 18:31 on 26.02.2016.

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1)

- kontinuiteta zakonske ureditve slovenskega knjižničarstva,
- upoštevanje razvojnih sprememb knjižničarsko bolj razvitih držav,
- zahteve tehnološkega napredka.

Pomembnejše določbe:

- opredelitev knjižničnega gradiva, knjižnic in njihovega javnega financiranja,
- knjižnična dejavnost je (prvič) opredeljena kot javna služba – pomembno zaradi zahtev po enakomernem razvoju dejavnosti in zagotavljanju enakih ali vsaj primerljivih storitev za uporabnike po vsej državi,
- opredelitev, da je nacionalni vzajemni bibliografski sistem nepogrešljiva skupna infrastruktura knjižnične dejavnosti.

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1)

Načela in cilje zakona je mogoče razdeliti v naslednje vsebinske sklope :

- zagotoviti enotnost knjižničnega sistema,
- vzpostaviti knjižnični informacijski sistem kot organizacijski sistem,
- zagotoviti informacijsko in komunikacijsko podporo sistemu,
- zagotoviti transparentno delovanje sistema,
- poudariti informacijsko komponento knjižnične dejavnosti,
- zagotoviti urejen in stabilen način financiranja knjižnične dejavnosti,
- razmejiti pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi,
- zagotoviti usklajen razvoj knjižnične dejavnosti na celotnem območju Slovenije,
- spoštovati avtonomijo stroke,
- upoštevati avtonomijo drugih področij oz. področnih ureditev (lokalne skupnosti, univerze, šolstvo, raziskovalna dejavnost...).

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1)

- ❖ ureja knjižnično dejavnost, ki se financira iz javnih sredstev, in se izvaja (sprememba l. 2015)
 - ✓ kot knjižnična javna služba ali kot
 - ✓ kot knjižnična dejavnost, potrebna za izvajanje javne službe na področju vzgoje in izobraževanja.

- ❖ pomembnejše določitve:
 - ✓ vsebina javne službe,
 - ✓ naloge nacionalne knjižnice in nacionalnega bibliografskega servisa,
 - ✓ organiziranost, ustanoviteljstvo, financiranje splošnih knjižnic,
 - ✓ brezplačne osnovne storitve ...

➤ UREDBA O OSNOVNIH
STORITVAH KNJIŽNIC

Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, št. 29/03 in 162/22)

- ✓ osnovne storitve knjižnic,
- ✓ brezplačne osnovne storitve,
- ✓ minimalni obratovalni čas,
- ✓ pravilnik o splošnih pogojih poslovanja knjižnice

➤ PRAVILNIK O POGOJIH
ZA IZVAJANJE
KNJIŽNIČNE JAVNE
SLUŽBE

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe (Uradni list RS, št. 28/23) (velja od 18. 3. 2023)

- ✓ določanje pogojev,
- ✓ opredelitev po vrstah knjižnic,
 - ✓ organiziranost
 - ✓ knjižnično gradivo,
 - ✓ knjižnični delavci,
 - ✓ prostor in oprema.

➤ PRAVILNIK O
RAZVIDU KNJIŽNIC

Pravilnik o razvidu knjižnic (Uradni list RS, št. 74/17)

- ✓ ureja vodenje razvida knjižnic,
- ✓ določa:
 - podatke, ki se vodijo v razvidu,
 - način, vsebino in obliko vpisa in spremembe podatkov ter izbrisa iz razvida,
 - hrambo dokumentacije in podatkov,
 - način dostopa do podatkov iz razvida.

➤ KNJIŽNIČNA
STATISTIKA

- ✓ Knjižnična statistika je znanstvena metoda, katere predmet je zbiranje, opisovanje, primerjanje, analiziranje in predstavljanje statističnih podatkov o knjižnicah.
 - Potrebna je za učinkovito upravljanje knjižnic in za zagotavljanje ustreznih virov glede na potrebe uporabnikov.
 - Pomembna je za promocijo knjižničnih storitev za različne vrste interesnih skupin.
 - Kvantitativni in kvalitativni podatki o knjižničnih storitvah, uporabi knjižnic in uporabnikih knjižnic so bistveni za prepoznavanje in potrjevanje pomena knjižnic.

Zakonske osnove

- ✓ Zakon o knjižničarstvu (33. člen: NUK zbira, obdeluje in posreduje statistične in druge podatke o delovanju knjižnic)
- ✓ Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01; 4. člen - poročevalske enote)

Literatura

- Ambrožič, M. (1997). Knjižnična statistika. Knjižnica, 41(4), str. 5-31.
- Slovenski standard. SIST ISO 2789:2013, Informatika in dokumentacija. (2013). Ljubljana: Slovenski inštitut za standardizacijo.
- Kodrič-Dačić, E. (2004). Statistična merjenja dejavnosti knjižnic: usklajevanje praktičnih potreb s standardi. Knjižnica, 58(3), str. 59-76.
- Kodrič-Dačić, E. (2014). Merjenje, spremljanje in ugotavljanje uspešnosti slovenskih knjižnic : BibSiSt in e-Razvid. Knjižnica, 48(3), str. 157 - 172.
- Manifest o knjižnični statistiki. (b. d.). Dostopno na spletni strani <https://www.bibsist.si/Manifest.html>

PRAVILNIK O
BIBLIOTEKARSKEM
IZPITU

Pravilnik o bibliotekarskem izpitu (Uradni list RS, št. 75/16 in 66/22)

- ✓ ureja:
 - bibliotekarski izpit (tudi vrste),
 - pogoje, obseg, vsebino, organizacijo in postopek opravljanja bibliotekarskega izpita,
 - strokovno usposabljanje za opravljanje bibliotekarskega izpita.

PRAVILNIK O
STROKOVNIH NAZIVIH V
KNJIŽNIČNI DEJAVNOSTI

Pravilnik o strokovnih nazivih v knjižnični dejavnosti (Uradni list RS, št. 65/16)

✓ določa:

- strokovne nazive v knjižnični dejavnosti,
- postopek imenovanja,
- splošne in posebne pogoje za imenovanje,
- roke in način predložitve vloge ter obvezna dokazila,
- imenovanje, mandat in pristojnosti komisije za strokovne nazive v knjižnični dejavnosti,
- način odločanja o imenovanju v strokovni naziv.

ZAKON O OBVEZNEM
IZVODU PUBLIKACIJ

Obvezni izvod publikacij

- ✓ prvotni namen - cenzura tiska,
- ✓ kasneje - mehanizem za zbiranje knjižne kulturne dediščine, zaradi večjega pomena ohranjanja intelektualnega bogastva.

Obvezni izvod publikacij na Slovenskem

- ✓ Obvezni izvod je na Slovenskem uveljavljen že od leta 1807, ko je obvezne izvode iz dela slovenskega ozemlja začela prejemati predhodnica današnje nacionalne knjižnice, Licejska knjižnica v Ljubljani.
- ✓ **73. člen Ustave RS vsem nalaga dolžnost varovanja kulturne dediščine.**

Funkcije obveznega izvoda

Primarne:

- ohranitev narodne pisne kulturne dediščine,
- izdelava nacionalne bibliografije,
- dostopnost publikacij za znanstvene in raziskovalne namene.

Sekundarne:

- nadzor tiska,
- dokazilo o avtorskih pravicah,
- statistika,
- medbibliotečna izposoja,
- izmenjava publikacij.

Zakon o obveznem izvodu publikacij (Uradni list RS, št. 69/06 in 86/09)

Depozitarne organizacije:

- nacionalna depozitarna organizacija - Narodna in univerzitetna knjižnica,
- druge depozitarne organizacije: Univerzitetna knjižnica v Mariboru (arhivski izvod), deset osrednjih območnih knjižnic ter osrednji knjižnici Slovencev v zamejstvu.

Število obveznih izvodov

- splošno – 4,
- sofinanciranih iz javnih sredstev – 16,
- zmanjšano – 1-2 (za posamezne vrste publikacij).

➤ VARSTVO OSEBNIH
PODATKOV

Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 163/22)

- Upošteva določbe Splošne uredbe o varstvu podatkov št. 2016/679 (ki se uporablja neposredno)

15. člen ZKnj-1 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2442>

- V skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov **knjižnice zbirajo in obdelujejo osebne podatke** svojih članov.

Etični kodeks slovenskih knjižničarjev

https://www.zbds-zveza.si/wp-content/uploads/dokumenti/eticni_kodeks.pdf

- **Knjižničar varuje uporabnikovo zasebnost** glede osebnih podatkov, iskanih gradiv in informacij.
- Ker je potrebno uporabnikovo zasebnost zaščititi, mora vsaka knjižnica, ne glede na vrsto, **s posebej skrbnim ravnanjem varovati osebne podatke svojih članov.**

V letu 2018 je začela veljati Splošna uredba o varstvu podatkov, ki od vseh, ki zbirajo podatke, zahteva, da povečajo svojo skrbnost.

ZVOP-2 ne sme spreminjati določb Splošne uredbe, saj se mora uredba neposredno uporabljati. Upoštevati je treba, da veljata tako Splošne uredba kot ZVOP-2.

2. odstavek 6. člena ZVOP-2 določa, da se v javnem sektorju lahko v skladu s 1. odstavkom 6. člena ZVOP-2 obdelujejo osebni podatki posameznika, ki je dal privolitev za obdelavo svojih osebnih podatkov za enega ali več določenih namenov, če tako možnost določa zakon, sicer pa na podlagi privolitve, če ne gre za izvrševanje zakonskih pristojnosti, nalog ali oblastnih obveznosti javnega sektorja.

Privolitev mora biti prostovoljna, specifična, informirana in nedvoumna.

Vsak namen obdelave potrebuje ločeno privolitev.

V pomoč: spletišče Informacijskega pooblaščenca

<https://www.ip-rs.si/> ter

<https://www.ip-rs.si/publikacije/priro%C4%8Dniki-in-smernice/>

V smernicah lahko upravljavci zbirk osebnih podatkov najdete odgovore na najpogosteje zastavljena vprašanja s posameznega področja varstva osebnih podatkov, npr. kako urediti pogodbeno obdelavo, kako zavarovati osebne podatke... V smernicah najdete tudi hitre vodiče, kontrolne sezname ter primere dobrih in slabih praks.

<https://www.ip-rs.si/zakonodaja/reforma-evropskega-zakonodajnega-okvira-za-varstvo-osebni-podatkov/mnenja-in-smernice-ip/>

➤ KATALOG ZNANJ

Knjižnice in knjižnična dejavnost, naloge, organiziranost, poslovanje

Kandidat:

- ❑ zna povedati, kdo izvaja knjižnično javno službo;
- ❑ našteje, kaj zajema knjižnična dejavnost;
- ❑ zna opredeliti pojem knjižnično gradivo;
- ❑ opredeli vrste knjižnic, njihovo poslanstvo in naloge.

Nacionalni bibliografski sistem

Kandidat:

- ❑ pozna sestavo nacionalnega bibliografskega sistema;
- ❑ pove, kaj so skupne strokovne osnove za delovanje nacionalnega bibliografskega sistema

Osnovne storitve knjižnic

Kandidat:

- ☐ zna povedati, katere so osnovne storitve knjižnic;
- ☐ opredeli obratovalni čas knjižnice in kako je določen.

Pogoji za izvajanje javne službe na področju knjižničarstva

Kandidat:

- ❑ pozna pogoje za izvajanje knjižnične javne službe;
- ❑ ve, kdo preverja izpolnjevanje pogojev;
- ❑ zna opredeliti pojem knjižničnega delavca.

Razvid knjižnic Knjižnična statistika

Kandidat:

- ❓ ve, kateri podatki se obdelujejo v razvidu knjižnic;
- ❓ zna opredeliti pojem knjižnične statistike.

Bibliotekarski izpit

Strokovni nazivi v knjižničarstvu

Kandidat:

- ❑ pozna vrste bibliotekarskih izpitov in pogoje za opravljanje izpita;
- ❑ pozna splošne pogoje za imenovanje v naziv;
- ❑ pozna postopek imenovanja v naziv.

Obvezni izvod publikacij

Kandidat:

- ❑ zna predeliti pojem obvezni izvod publikacij;
- ❑ pove, kakšne so funkcije obveznega izvoda (primarna, sekundarna);
- ❑ zna povedati, katere publikacije zajema obvezni izvod;
- ❑ zna povedati, kdo so zavezanci za obvezni izvod in kdo prejemniki.

Etični kodeks slovenskih knjižničarjev

Kandidat:

- ☐ ve, kdaj je bil sprejet Etični kodeks slovenskih knjižničarjev;
- ☐ pozna vsebino Etičnega kodeksa slovenskih knjižničarjev;
- ☐ zna povedati, na čem temelji knjižničarjev odnos do uporabnika.

Zakon o varstvu osebnih podatkov

Kandidat:

- ☐ ve, kako pravilno rokovati z osebnimi podatki uporabnikov.

Primeri vprašanj

Kdo izvaja knjižnično javno službo?

Našteje, kaj zajema knjižnična dejavnost.

Opreделите pojem knjižnično gradivo.

...

Opreделите poslanstvo visokošolskih knjižnic. Pojasnite kaj so univerzitetne knjižnice?

Opreделите, katere so osnovne storitve knjižnic.

...

Opredelite pogoje za izvajanje knjižnične javne službe.
Kdo preverja izpolnjevanje pogojev za izvajanje
knjižnične javne službe?

...

Opredelite pojem knjižničnega delavca.

Opredelite, kakšni so splošni pogoji za imenovanje v
strokovni naziv v knjižnični dejavnosti.

...

Opredelite sestavo nacionalnega bibliografskega sistema.

Kaj so skupne strokovne osnove za delovanje nacionalnega bibliografskega sistema?

...

Kaj je razvid knjižnic?

Kateri podatki se obdelujejo v razvidu knjižnic?

...

Opredelite pojem obvezni izvod publikacij.
Kakšne so funkcije obveznega izvoda (primarna,
sekundarna)?

...

Opredelite pojem “knjižnična statistika”,.
Namen knjižnične statistike.

...

Kaj so osebni podatki uporabnikov?

Kako mora bibliotekar rokovati z osebnimi podatki uporabnikov?

Ključne določbe Zakona o knjižničarstvu o osebnih podatkih članov.

...

Kaj je vsebina Etičnega kodeksa?

Na čem temelji knjižničarjev odnos do uporabnika?

Ključno

- Dober splošni pregled nad specialno zakonodajo s področja knjižničarstva!
- Dobro poznavanje etičnih načel!
- Poznavanje skrbnega ravnanja z osebnimi podatki članov oz. uporabnikov knjižnic.

Srečno!

